Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

У політиці неспішна впертість завжди бере гору над незагнуздано-ною силою, добре розроблений план – над імпровізованим поривом, реалізм – над романтикою .
Стефан ЦВЕЙГ

№ 5 (420)
31 січня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

НАБАТ

ГОТУЙСЯ ДО МАЙДАНУ!

ЗВЕРНЕННЯ
НАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЯНУКОВИЧА

Ми, члени Народного Комітету захисту України і ті, хто підписався під цим Зверненням, перейняті тривогою за долю нашої Батьківщини у зв'язку з Вашими намірами, попри власні передвиборні обіцянки, зламати підтримуваний суспільством і закріплений законодавчо курс України на європейську інтеґрацію.

Три роки правління керованого Вами режиму ознаменувалися зрадою національних інтересів України й системними порушеннями прав та основоположних свобод людини, внаслідок чого вся країна і більшість її громадян виявилися приреченими на жалюгідне існування в атмосфері політичних репресій, економічної сваволі олігархічних кланів і міжнародної ізоляції.

Виявились примарними сподівання одержати дешевий газ ціною стратегічних поступок у військово-політичній, економічній та гуманітарній сферах на користь Росії. Ці поступки лише заохотили її керівництво до нових вимог, ключовою серед яких є вимога повномасштабного приєднання України до Митного союзу.

Членство у Митному союзі, який є складовою частиною Євразійського Союзу, під вивіскою котрого Москва планує фактично відновити СРСР, безповоротно позбавить Україну європейської цивілізаційної перспективи і знищить її як незалежну державу.

Ваші заяви про те, що майбутнє об'єднання з Росією, Казахстаном та Білоруссю носить суто економічний характер, не відповідають дійсності. Загроза відновлення тоталітарної Російської неоімперії сьогодні серйозно непокоїть світ, оскільки своїх реваншистських амбіцій не приховує Президент РФ В. Путін, який відверто заявляє про намір розвивати не лише економічну, а й політичну, військову, гуманітарну інтеґрацію в рамках структур, у яких домінує Росія.

Курс на членство в Митному союзі означає втрату Україною національного суверенітету, економічно та політично згубний для українського суспільства. Це – зрада українського народу, який підтримує європейську інтеґрацію України. Це стосується і виборців Партії реґіонів, яким також обіцяли саме європейську, а не євразійську інтеґрацію.

З метою виправдання і леґітимації входження України до Митного союзу Ви і Ваші поплічники готують референдум. У нас немає жодного сумніву, що керований Вами режим сфальшує його результати так само, як були сфальшовані результати парламентських виборів 2012 року. До того ж сам Закон «Про Всеукраїнський референдум», за яким Ви збираєтесь організовувати цей процес, був ухвалений на порушення Конституції України та Закону України «Про Реґламент Верховної Ради України», а відтак є нікчемним і не може застосовуватись.

Єдиний референдум, який сьогодні відповідає волі українського народу, – це референдум щодо негайного припинення Ваших повноважень на посаді Президента як особи, що через антинародну, антиукраїнську політику та узурпацію влади втратила леґітимність і моральну підтримку суспільства.

Будь-яка Ваша спроба втягти Україну до Митного союзу і/або запровадити зміни конституційного ладу держави у спосіб, не передбачений діючою Конституцією України, стане початком нового Майдану для усунення Вас із посади.

січень 2013 р., Київ

Звернення серед тисяч українців підписали:

Дмитро ПАВЛИЧКО, *координатор НКЗУ, письменник, Герой України,*
Іван ДЗЮБА, *академік НАН України, Герой України,*
Левко ЛУК'ЯНЕНКО, *колишній політв'язень, народний депутат України чотирьох скликань, Надзвичайний і Повноважний Посол України, Герой України,*
Володимир ВАСИЛЕНКО, *доктор юридичних наук, професор, Надзвичайний і Повноважний Посол України, Герой України,*
Богдан ГОРИНЬ, *колишній політв'язень, журналіст, мистецтвознавець, політолог, народний депутат України двох скликань,*
Андрій МОХНИК, *народний депутат України, заступник голови ВО «Свобода»,*
Юрій МУШКЕТИК, *письменник, Герой України,*
Олег ЧОРНОГУЗ, *письменник, журналіст, редактор журналів «Перець» та «ВУС», Заслужений діяч мистецтв України,*
Валерій ШЕВЧУК, *письменник, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка,*
Василь ШКЛЯР, *письменник, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка,*
Юрій ЩЕРБАК, *письменник, Надзвичайний і Повноважний посол України,*
Наталія ОСЬМАК*, інженер, донька президента Української Головної Визвольної Ради Кирила Осьмака,*
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, *голова Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, депутат обласної ради, народний депутат України I–II скликань, екс-Посол України в Грузії та Азербайджанській Республіці, співголова Івано-Франківської ОО НКЗУ,*
Дмитро ЗАХАРУК, *письменник, депутат обласної ради, співголова Івано-Франківського ОО НКЗУ, народний депутат України I скликання,*
Василь МОЙСИШИН, *професор, доктор технічних наук, голова Івано-Франківського осередку Наукового товариства ім. Т. Шевченка,*
Дмитро РОМАНЮК, *голова молодіжної громадської організації «Нова країна»,*
Василь САВ'ЮК, *голова Івано-Франківського відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів,*
Євген БАРАН, *голова Івано-Франківської обласної Національної спілки письменників України,*
Степан ҐЕНИК, *Заслужений діяч науки і техніки України, професор Івано-Франківського національного медичного університету, доктор медичних наук,*
і тисячі й тисячі українців, яких В. Янукович так і не почув. Може, нарешті почує.

РОЗДУМИ

СПИТАЙ СЕБЕ ПІСЛЯ МОЛИТВИ

Напевно багатьом пригадується спіч першого президента Росії Бориса Єльцина, який переконував росіян, що кожен, прокинувшись вранці, має щоразу запитати себе: що я повинен зробити для України? Було це ще на світанку нашої незалежності й у те вірилось і не вірилось: невже «старший брат» хоче повернути свій одвічний борг українцям за столітні знущання, нищення духовне й фізичне, переслідування етнічні. Зрозуміло, що нічого подібного у російських владців і в помислах не було. Та попри те – гріло душу.

Що насправді готувала нам Москва, ми вже нині добре знаємо. Це і найвищі в світі ціни на газ, і нищення наших стратегічних підприємств через приватизацію, і закриття митних бар'єрів для наших товарів починаючи від сирів і закінчуючи автомобілями.

Здавалося б, нема чому тут дивуватися. Бо ж знаємо, як царі дотримувались Переяславських угод чи обіцянок перед Запорізькою Січчю (як насаджували нам губернаторів, які й духу українського не переносили), як соціаліст Ленін ішов муравйовською ордою на соціаліста Грушевського, якою рівністю в «союзі рівноправних народів» Москва добивала Україну, винищуючи її голодоморами, депортаціями, репресіями. Дивує інше – що нинішня влада ніяк не може позбутись російського патронату. Буквально чи не всі високопосадовці у стольному Києві – з білокам'яної чи її околиць. Починаючи від прем'єра М. Азарова, який народився в місті Калузі, й продовжуючи головою СБУ О. Яковенком, який все своє життя до 1998 р. провів у Росії і нині плутає СБУ з КҐБ, міністром оборони П. Лебедєвим, міністром МВС В. Захарченком, головою Нацбанку І. Соркіним, міністром реґіонального розвитку Г. Темником, віцепрем'єром Ю. Бойком, який, подейкують, відзначається нетерпимістю до всього українського, міністром соціальної політики Н. Королевською, брат якої донедавна був міністром московського уряду... І несть їм числа на всіх щаблях владної драбини. Ми знаємо, якому «отечєству» вони служили й можна здогадуватись, якому служать і тепер.

Присягали, скажімо, як військові й О. Яковенко, і П. Лебедь вірно служити Росії! І ніхто цієї присяги не зламав і публічно не відмовився від неї. Чи не тому так штиняє «русскім духом» від столичної влади. І з усього видно, що ми його не скоро позбудемося. Отож нічого доброго від неї українцям чекати не треба. То що ж нам робити? Поки не постав Майдан, поки зріє революція, вибудовувати Україну в себе, в своїй родині, колективі, своєму середовищі. А насамперед – у собі.

У Львові почався громадський рух «Відродження Галичини». Йдеться не про повернення в австрійську монархію, а про устремління у завтра в духовному, моральному, ментальному утвердженні українства у тих особистісних і громадських інституціях, про які сказано вище. Іншого не дано. І хай для нас завжди буде першою після вранішньої молитви думка: що я зробив для України?

Богдан ВІВЧАР

ВИБОРИ-2013

БЕЗ ЕНТУЗІАЗМУ

На Івано-Франківщині в неділю голосували за трьох нових депутатів – у Надвірнянському і Снятинському районах та в Івано-Франківську. Нагадаємо, територіальна виборча комісія призначила у зв'язку з припиненням повноважень депутатів Юрія Дерев'янка (в/о № 225, Надвірнянський район), Василя Гладія (в/о № 36, Снятинський район) та Олександра Сича (в/о № 43, м. Івано-Франківськ), котрих за результатами парламентських виборів 28 жовтня торік обрали до Верховної Ради України.

Можна стверджувати, що в обласному центрі городяни просто проіґнорували їх. Такої низької явки ще не було – 13,4 відсотка. Кожного виборця зустрічали мало не хлібом-сіллю. Трохи більшою, але все одно низькою, була явка і в районах. У Надвірнянському районі взяли участь 25,25 відсотка, а в Снятинському – 56,13 відсотка.

У Івано-Франківську у в/о № 43, де конкурували семеро кандидатів, здобув перемогу Іван Харук від ВО «Свобода». Йому висловили свою підтримку 5663 виборців. У двох інших округах перемогли Володимир Грабовецький від УРП у в/о № 25 з центром у Надвірні, де політичну фортуну випробовувало аж дев'ятеро кандидатів, та Іван Угрин від ВО «Батьківщина» у в/о № 36 з центром у Снятині, в якому на депутатський мандат було п'ятеро претендентів.

Вибори засвідчили, що люди втомилися від виборів, і є чимало розчарованих. Отож депутатам варто працювати на своїх округах не лише перед виборами.

ДАТА ІСТОРІЇ

КРУТИ, КРУТИ!... ГЕРОЇЗМ І БІЛЬ
В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ ВІДЗНАЧИЛИ 95-ТУ РІЧНИЦЮ ПОДВИГУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІД КРУТАМИ

Відзначали не дуже пишно і масово, а почасти навіть скромно. Горстка молоді, до якої приєдналась група ветеранів, зібралась під вечір 29 січня на Вічевому майдані обласного центру і з гаслами «Україна – понад усе!», «Крути, Крути – гордим бути!» з факелами пройшла до Меморіального скверу. Тут біля могили Героїв вони із запалених свічок виклали Тризуб і слово «Крути». Після панахиди за полеглими героями учасники урочистості поклали вінки до могил січових стрільців і пам'ятних знаків і вшанували пам'ять полеглих хвилиною мовчання. Про подвиг, героїзм, пам'ять українських спартанців висловили свої думки секретар міськради Микола Вітенко, пластун Арсен Волосянко, а поетеса Марія Щербатих свої почуття передала віршем «Біль мого серця»...

Щоправда, велелюдніше було на урочистій академії, присвяченій подвигу під Крутами, у Центральному народному домі. Слово про цю героїчно-трагічну сторінку нашої історії виголосив Зіновій Остап'як. А піснями славили українську юнь ансамблі «Смерічка», хор ОУН і хлопчиків. Є надія, що масовіше повідали молодим про Крути у навчальних закладах на уроках історії і патріотичних акціях.

Та попри те думалось, що чомусь нас знову огортає байдужість до своєї історії, яка врешті може призвести до нової поразки українства. Уявімо, якби ті кияни 95 років тому, які байдуже спостерігали за наближенням ворога і яких тисячі й тисячі потім розстріляли муравйовці, та підтримали студентський курінь, полишивши теплу хату виступили проти окупанта, то і самі б захистили себе і свої родини й урятували б Україну. Але їхня хата була скраю. Тому і згоріла першою.

Теодор ДРОВНИЧ

* * *

А тим часом народні депутати від ВО «Свобода» Олег Тягнибок, Руслан Марцінків та Андрій Міщенко внесли на розгляд парламенту проект постанови про щорічне відзначення на державному рівні подвигу героїв бою під Крутами. Постанова, зокрема, передбачає: присвоєння звання «Герой України» українським студентам, полеглим у бою під Крутами, найменування вулиць, площ, скверів на честь героїв бою під Крутами, створення художнього та документального фільмів, присвячених подвигу крутянців і боротьбі за державну незалежність України в 1917–1920 роках, забезпечення безкоштовного проїзду залізницею екскурсійних груп школярів до Меморіального комплексу «Пам'яті героїв Крут» на станції Крути, доповнення навчальних програм освітніх закладів вивченням подвигу героїв бою під Крутами та інших сторінок боротьби за державну незалежність України.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 5,93 грн., на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

ІНІЦІАТИВИ

ПРИЄДНУЙТЕСЬ!

ГРОМАДСЬКИЙ РУХ «ФОНД-УПА» – ФОНД ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ – УКРАЇНСЬКА ПРОПАҐАНДИВНА АЛЬТЕРНАТИВА

ВІДКРИТЕ ЗВЕРНЕННЯ

До всіх, кому не байдужа доля України! Усім, хто готовий долучитись до побудови Української Самостійної Соборної Держави!

Нинішнє важке і безправне становище українців є наслідком байдужості й жадібності. Байдужість, породжена виживанням одних і наживою інших, сприяє розросту беззаконня, аморальності, русифікації, денаціоналізації – викривленню історії та соціальному визиску.

Протидію цьому бачу в активності націєзахисних дій і жертовності. Лише конкретний внесок у зміцнення християнських і національних цінностей стане фундаментом міцної Держави. Через патріотичні фільми, українську пісню, правдиву історію, літературу, підтримку молоді та спорту можна активізувати народ до захисту своєї Батьківщини. Адже новітні окупанти, знищуючи мову, історію, мораль, патріотизм, спокушаючи та бидлізуючи молодь – забирають майбутнє, зробивши пріоритетом матеріалізм та інстинкти. Усвідомивши це, кожен може стати будителем заспаних і зневірених, власним прикладом мотивуючи інших творити Національну Державу.

Пропоную кожному, хто усвідомлює свою відповідальність за майбутнє, матеріально долучитись до здобуття держави. Підтримуючи та поширюючи християнські, патріотичні, історично-документальні фільми, музику та українські книжки, листівки тощо, ви протиставитесь ворожій системі, яка бореться проти них, бо вони – загроза її існуванню.

Матеріально підтримавши новітніх борців, ви жертовністю творите нову систему. Прикладом є всенародна підтримка ОУН та УПА.

Це звернення – чергова спроба достукатись до зневірених сердець українців. Ніхто не допоможе українцям, якщо вони самі собі не допоможуть.

Моральне, жертовне, патріотичне суспільство – це добробут кожного.

Якщо можеш зробити світ кращим – зроби.

Лише конкретні справи найкращих будуть прикладом для всіх.

Не вір порожнім словам фальшивої еліти – оціни їх за конкретним внеском.

Державотворення залишиться у пам'яті віків.

Байдужість, заздрість, жадібність – вороги твого народу.

Антиукраїнську систему руйнуємо жертовністю для України.

Долучись до здобуття УССД!

Андрій ПОДІЛЬСЬКИЙ,
координатор ГР «ФОНД-УПА», м. Івано-Франківськ

АКЦІЇ

СПРАВА – НАЙКРАЩА ШАНА

АКЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО РУХУ «ФОНД-УПА» (ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ПРАВДИ)

«ХТО НЕ ШАНУЄ СВОЄ – ТОЙ НЕ ВАРТИЙ ПОШАНИ»

Мета:

просвітництво, поширення творчих, інтелектуальних здобутків української нації;

залучення українців до поширення українського;

спонукання українців до праці на благо своєї Батьківщини.

Стратегія акції:

фінансово-матеріальна підтримка просвітницької діяльності активістів;

поширення українських фільмів, музики, історії, літератури на електронних і друкованих носіях серед громади різним доступним способом.

«Я – УКРАЇНЕЦЬ»

Мета:

протест проти підписаного президентом України закону «Про Єдиний державний демографічний реєстр…», що має за мету впровадження біометричних паспортів. Ми виступаємо проти цифрового концтабору, який створює нинішній окупаційний режим;

протест проти іґнорування владою національних прав і свобод українців;

вимога запровадження нових бланків паспортів громадян України, які мають містити дані виключно українською мовою та обов'язково графу «національність» для відображення національних демографічних показників;

самоідентифікація українців, представників корінної нації в межах етнічних українських земель – усвідомлення себе господарями своєї землі;

спонукання українців до діяльності на благо своєї Держави.

Стратегія акції:

максимальне охоплення народу. Скрізь і всюди доносити мету акції до українців внесенням у паспорт штампу «Національність – українець (українка)».

«НАРОД ЗНАЄ І ПІДТРИМУЄ СВОЇХ ГЕРОЇВ»

Мета:

виявити і відзначити найкращих представників української нації – наших сучасників, християн-націоналістів, які своєю жертовністю формують національний Провід;

мотивувати в народу шану до націоналістів у знак подяки за їхню діяльність;

спонукати народ всебічно підтримувати новітніх лицарів і сприяти їхній боротьбі;

демонструвати приклад для наслідування нинішній дезорієнтованій молоді і тим, хто розчарувався в лідерах, адже кожен може стати найкращим.

Стратегія акції:

відзначення українських націоналістів значками (готуються до випуску) за визначну діяльність у справі захисту своєї нації;

організація та самоорганізація громадськості для підтримки діячів націоналістичного руху, нагороджених відзнаками;

УВАГА! Для успішної реалізації акцій потрібна підтримка народу для тиражування матеріалів, виготовлення штампів і відзнак, ескізи яких розроблені! Також чекаємо активістів – найкращих українців, які бажають діяти в усіх куточках України!

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

КОГО ВИХОВАЄ СУБОТНЯ ШКОЛА

ЯКОЮ БУТИ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ В ДІАСПОРІ

Більшість освітніх закладів такого зразка пройшли за свою історію «критичні» моменти національної самоідентифікації. Свого часу, наприклад, у Лісабоні розділилася найбільша у Португалії школа при Спілці українців у Португалії. Внаслідок цього зараз мирно співіснують школа «Родина» (або Родіна) для так званих міґрантів зі Сходу й українська суботня школа «Дивосвіт» при Спілці. Кожен отримав згідно своїх переконань, і конфлікт вичерпався. Тепер українські міґранти з Донбасу мають вільний вибір: якими мовами вони хочуть, щоб їхні діти володіли. Багато вибрали школу «Дивосвіт», де викладання ведеться виключно українською. Парадоксально, але такої змоги вони не мали на Батьківщині.

Українські суботні (недільні) школи, як і масова українська міґрація, мають понад двохсотлітню історію. І, власне, завдяки національному самоусвідомленню, українським церквам і організованим школам, вдалося українцям не розчинитися у інших культурах, а створити потужну світову інституцію – українську діаспору, що зробила важливий внесок у становлення української державності.

Добре організована, з вагомим політичним впливом у світі, українська діаспора не давала спокою комуністичному режиму Радянського союзу, не дає вона спокою і теперішнім послідовникам антидержавницької та антинаціональної політики в Україні та за її межами. Всі зусилля спецслужб СРСР дискредитувати діаспору, посіяти в ній зерна розбрату, не увінчалися успіхом, за винятком фізичного знищення провідників українського націоналізму. Але й це не порушило монолітну української спільноти за кордоном.

Та вже після здобуття де-юре незалежності України, у світ була випущена нова багатомільйонна сила – трудові міґранти. Окрім суто економічної вигоди (мільярдні надходження валюти для, по-суті, підтримки олігархічної системи правління в Україні) потенційно на цю силу покладалося й інше гуманітарне спецзавдання – протистояти старій діаспорі у прагненнях українців вийти з-під панівної опіки російського світу.

На перешкоді таким намірам стоять українські церкви і національна самосвідомість, чого не вдається підкорити ні спецслужбам, ні потокам ворожих ідеологій. Тому черговим дієвим об'єктом ідейної національної стійкості для українських міґрантів, їхніх дітей і внуків – є українські суботні школи. В діаспорі українці нарешті повною мірою починають розуміти важливість національної самоідентифікації.

Не називають себе португальці, чи іспанці – іберійцями, так само, як і французи, чи німці – германцями. Тому вислів «слов'яни», або більш екстравагантно – вихідці з країн СНД (ориґінальна назва, запропонована посольством України в Португалії), сприймаються європейцями з іронією, що, відповідно, відображається і на ставленні до особи. А для того, щоби повною мірою усвідомити свою національну ідентичність, кожній людині потрібно першочергово розібратися в історії власного народу.

Тож постає фундаментальне запитання: в якій інтерпретації викладатимуть українську історію в школі, де російські й українські діти знаходяться в одному виховному просторі? В розрізі бачення цієї історії міністра освіти Дмитра Табачника, який то визнає, то заперечує голодомор в Україні – геноцидом? Чи на основі політики МЗС України, яке на офіційному сайті відомства, на догоду Кремлю, взагалі зняло інформацію про страшний злочин проти українців?

Уявіть собі, що в українському класі такої інтернаціональної школи на уроці історії дітям доводять, що УПА воювала за незалежність України, а в російському – що повстанці були фашистами й бандитами, як це стверджує офіційна Москва. А потім на перерві молоді люди з'ясовують між собою цю дилему. Що це – «ноу-хау» науки конфліктології?

З 2009 року діє проект МОН України «Міжнародна українська школа», участь у якому дає змогу суботнім школам залучати більше охочих отримати український атестат про середню освіту за кордоном. Навчання у таких школах платне, а політика МУШ не вимагає збереження національних цінностей. Такі школи дуже співзвучні з програмами російського світу – не відпустити українців з-під російського панування, де б вони не проживали. До того ж, Росія належно фінансує проникнення «русского міра» в діаспорне середовище.

Для прикладу, в Іспанії російська програма співпраці зі співвітчизниками передбачає на 2013 рік фінансування на загальну суму 11,4 млн. євро, а відповідна програма українського уряду – 445 тис. євро. При тому, в Іспанії російська громада за чисельністю вдвічі менша за українську.

У цьому контексті приклад Португалії взагалі демонструє, що офіційна Україна не тільки не зацікавлена у розвитку національних освітніх закладів за кордоном, але й допомагає розвивати проекти «російського світу». Так, у 2010 році Посольство України в Португалії рекомендувало МЗС України профінансувати проект Асоціації іміґрантів «Amizade». Організації, про яку на сайті www.bilingual-online.net зазначено: «Ассоциация иммигрантов из Восточной Европы – популяризация русской культуры и языка посредством организации культурных мероприятий, школы для детей иммигрантов, дополнительных курсов и кружков (хор, танцы)».

Спілка українців у Португалії намагалася з'ясувати у посла України в Португалії – Олександра Никоненка, чи ознайомлений він хоча б зі статутом цієї організації, але відповіді так і не отримала. Тож виходить, що багатолітня робота української громади на роз'яснення європейцям, що українці – це окрема нація, а Україна – незалежна держава, фактично заперечується політикою МЗС і МОН України.

На жаль, якоїсь юридичної бази в українському законодавстві, яка б могла змусити чиновників служити реальним національним інтересам України, немає. Тим більше, приватні ініціативи, як от суботні школи, взагалі діють за законами країн проживання, що не розраховані на розв'язування внутрішніх українських питань.

Виправити ситуацію могло б, наприклад, законодавче визнання українських громадських організацій і освітніх закладів за кордоном через критерії української самоідентифікації у статутних документах або через визнання всесвітніми українськими надбудовами, такими як СКУ, ЕКУ чи УВКР, що послідовно діють у площині захисту й розвитку українського світу і є визнаними авторитетами серед української громади за кордоном.

Без зазначених вище дій українська школа за кордоном залишатиметься назвою, зміст якої наповнюватимуть світогляди окремих людей чи інших народів.

Павло САДОХА,
голова Спілки українців у Португалії, голова Комісії УВКР з питань української трудової міґрації

КНИЖНИК

ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВЦЯ І ПРОСВІТЯНИНА

Вийшла з друку корисна і вартісна для збагачення знань монографія професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, члена Правління і Ради МО ВУТ «Просвіта» Володимира Сельського «Багатства надр Івано-Франківщини: з минулого до сьогодення». Монографія нараховує 363 сторінки, ілюстрована світлинами. Рецензенти – завідувачі кафедр геології та розвідки нафтових і газових родовищ Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу доктор, професор Б. Й. Маєвський, кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент О. Р. Стельмах.

Професор Борис Маєвський пише: «Появі цієї роботи посприяло те, що авторові довелося спочатку брати участь у проведенні комплексної геологічної зйомки, куди входила більша частина нашої області, а пізніше тривалий час очолювати групу пошуків і розвідки нафтових та газових родовищ у Центральній науково-дослідній лабораторії об'єднання «Укрнафта», де об'єктами дослідження були площі, які знаходились у Передкарпатті й Карпатах».

У монографії наведені відомості про родовища корисних копалин і головні мінералопроявлення, які були виявлені в різний час на території Івано-Франківщини. Описується історія їх експлуатації від часу виявлення до сьогодення. Розглядається питання впливу видобутої сировини з родовищ на розвиток промисловості в нашому краї. У монографії є розділи:

1. «Горючі корисні копалини. Природний газ Івано-Франківщини», в якому подаються цікаві відомості про багатства Косівщини, Долинщини, Калущини, Богородчанщини, Коломийщини.

2. «Металічні корисні копалини (залізні та марганцева руда)».

3. «Неметалічні корисні копалини (солі)».

4. «Будівельні матеріали (пісковики, гіпси, гравійно-гальково-валунний матеріал), глини».

5. «Підземні води (прісні, мінеральні)».

6. «Лікувальні торф'яні грязі (біля Торговиці, Черча та ін.)».

У книзі добре поданий хімічний аналіз питних і лікувальних вод, що є цінним для читача і цими даними можна скористатися у повсякденному житті.

Книга написана з любов'ю до рідного краю і глибоким знанням фахової справи. Володимир Костянтинович, як і в попередній книзі «Екологія», заохочує читача до знань про наш край, бо, як говорить народна мудрість, у світі найкраще те, що своє, рідне. Зміст монографії буде корисний для вчителів географії, біології шкіл, профтехучилищ, навчальних закладів усіх типів, зокрема для тих, хто веде підготовку фахівців туризму, екскурсоводів. Варто, щоб така книжка була у бібліотеках, книжкових фондах районних методичних кабінетів, обласного інституту післядипломної освіти.

Це перша книга з поглибленими науково-обґрунтованими даними про надра нашого краю, в якій проаналізовані відомості за сто років (від 1910 до 2010 року).

Побажаймо авторові доброго здоров'я і наснаги на довгі роки для написання нових потрібних людям книг.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
ветеран освіти

«МОЛОДА ПРОСВІТА»

РІЗДВО ЗВЕСЕЛЯЛО І ОБ'ЄДНАЛО

Як швидко пливе час... Ніби вчора довкола панувала новорічна метушня й різдвяний настрій, а сьогодні – вже будні. Та для кожного члена «Молодої Просвіти» Бурштина прекрасні спогади про ці зимові канікули напевне залишаться надовго. Адже вперше юні просвітяни провели Різдво разом, у дружньому колі; наколядувавши величезний пакунок неймовірних вражень, цікавих подій і безліч позитивних емоцій.

Для українського народу святий Миколай – один із найулюбленіших покровителів. І кожна дитина з нетерпінням його чекає. Чекають приходу святого Миколая і діти-сироти, діти-інваліди, діти з малозабезпечених сімей. Тому учасники молодіжної організації разом зі спільнотою «Твори добро» організували благодійну акцію «Подарунки від святого Миколая». Відвідуючи інтернати й реабілітаційні центри, вони бачили захоплені дитячі обличчя й щирі усмішки. Крім подарунків, молоді просвітяни дарували найважливіше – любов і турботу, яких дітям так не вистачає. Опісля волонтери у дружньому колі обговорювали цікаві моменти, ділилися враженнями та й самі дізналися більше про святого Миколая від отця Дмитра Шмігеля, який став організатором цієї акції.

Новий рік молоді просвітяни святкували теж разом. Спільними зусиллями прикрашали красуню-ялинку, готували смачні страви на новорічний стіл, вигадували цікаві ігри та конкурси. Кожен щиро вірив у новорічну казку і в те, що новий, 2013, рік принесе здійснення мрій.

Різдво Христове просвітяни теж вирішили відсвяткувати по-особливому: послухати науку святих отців про прихід Месії та обмінятися святковою просфорою, говорячи при цьому найщиріші слова один одному. А наступні дні принесли цілий віз неймовірних вражень, адже містом крокував про-

світянський вертеп. Мабуть, кращого жида чи Ірода варто ще пошукати. Усі талановито грали свої ролі й участь у різдвяному дійстві приносила задоволення. Запрошення відвідати оселю линулили від кожного господаря чи господині. Тому колядки лунали до опівночі. Молоді просвітянки взяли участь і у традиційному концерті «Різдво у Просвіті», де представили автентичні опільські щедрівки.

У вільний час активісти «Молодої Просвіти» ставали на лижі й охоче спускалися з найвищої гірки міста. А на Водохреща десяток сильних духом і вірою членів організації пірнали у крижану воду в пошуках здоров'я і очищення від гріхів.

Оглядаючись у вчорашні дні, переконана, що ці різдвяні канікули ще більше об'єднали нашу дружню команду. А попереду в нас багато нових задумів і звершень! Приєднуйтесь і ви!

Марія БЕКІШ,
член бурштинського осередку ІФ ОО «Молода Просвіта»

ІЗ КОГОРТИ БОРЦІВ

Громадські організації «Просвіта», «Сокіл», «Рідна школа», «Пласт», Українська Греко-Католицька Церква, Організація Українських Націоналістів (ОУН) під час польської окупації Галичини багато зробили в справі піднесення національної свідомості українського населення, а особливо української молоді. Завдяки цим організаціям і плідній праці їхніх керівників, у той час, коли виникла потреба стати на захист своєї Батьківщини – всі свідомі патріоти взяли до рук зброю і пішли здобувати волю Україні.

ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО

(Закінчення. Поч. у № 1–4)

Четвертий син Михайла Яремка Микола виховувався у батьківській сім'ї в патріотичному дусі й дусі християнської моралі. Великий вплив на формування його світогляду мала Церква, Шевченків «Кобзар», твори Андрія Чайківського, Богдана Лепкого, а також – старші брати Юзьо і Юрій. Мріяв Микола стати вчителем, навчати дітей, виховувати патріотів України. А ще захоплювався різьбярством. Навчаючись у Болехівській семирічці, він відвідує майстерню Михайла Черешньовського й у вільний час вчиться різьбити. Навчаючись мистецтву, він студіює «Історію України» Михайла Грушевського, праці Дмитра Донцова «Націоналізм» та іншу націоналістичну літературу. Тут його з товаришами миколою Шикором, Василем Гуком, Іваном Данковим прийняли в юнацьку організацію ОУН. Дружина Михайла Черешньовського Оксана Винник-Черешньовська проводить з молоддю вечори, присвячені історичним датам: смерті Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Василя Біласа і Дмитра Данилишина, Тараса Шевченка, бою під Крутами й іншим.

Коли фронт наблизився до Карпат, Микола Яремко залишає майстерню Черешньовського і разом з однодумцями в рідному селі бере участь у роззброєнні мадяр, магазинує зброю, заготовляє продукти харчування для повстанських відділів, веде політвиховну роботу в сотнях, які вже в той час діяли в Карпатах. Тут одержує підпільне псевдо Орест.

Коли совіти зайняли рідне село, Микола Яремко (Орест) покидає його і йде в гори до повстанців, щоб змінити різець різьбяра на автомат. Разом із Іваном Данковим провід ОУН посилає його до підпільної друкарні. Свій хист різьбяра Орест віддає на боротьбу з окупантами. У підпільній друкарні разом з Іваном Данковим виготовляють дереворити, летючки, працюють у редакції, яка випускала підпільну антибільшовицьку літературу. Місцезнаходження підпільної друкарні, на жаль, до сьогодні нам не відоме. Ніхто не знає, де таяться архіви друкарні. Все це пропадає у підземеллі, в криївках. Ті, хто про них знав, відійшли у вічність, і все те залишиться таємницею нашої рідної землі, а інші матеріали десь хороняться під семи замками КДБ. Може, колись історики схочуть віднайти ті матеріали, але, на жаль, прочитати їх уже не зможуть.

Робота підпільної друкарні, її видання мали великий вплив на населення Прикарпаття. Невтомна праця художників, поетів, журналістів піднімали національний дух і віру в майбутню перемогу ідей, за які боролися й гинули найкращі сини і доньки українського народу. Народ читав, передавав матеріали з рук в руки, від хати до хати, народ вірив своїм героям-визволителям. Він знав, що настане колись такий час, коли ненависний кривавий ворог-окупант буде зметений з лиця землі й постане на руїнах Вільна Незалежна Соборна Україна, а катів України чекає кара й суд. Народ судитиме катів, як колись судили німецьких державних злочинців.

Микола Яремко не дожив до тієї щасливої днини, коли наш український народ здобув самостійність і прапор свободи України замайорів у столиці, коли народ став вільним господарем своєї землі. Збулись його заповітні мрії, за які боровся і віддав молоде життя патріот, член ОУН і вояк УПА Микола Яремко – Орест. Загинув 12 лютого 1948 року. Місце поховання не відоме.

Донька Михайла Яремка Розалія (Ростислава) не відставала від своїх братів. Вона їм допомагала у підпільній роботі, проводила виховну роботу серед молоді села, виконувала доручення своїх зверхників. За її патріотизм, відданість ідеї боротби за визволення України від окупанта Розалію Яремко (Ростиславу) прийняли в жіночу сітку юнацької ОУН. Вона користувалася серед молоді села великою популярністю, повагою і довірою. Розалію обирають станичною жіночої сітки ОУН. Працюючи станичною, вона завжди старається підтримувати зв'язок із молоддю, вселяти віру в перемогу ідей, за які борються й гинуть патріоти України. Взірцем служіння своєму народові для Розалії є герої Маківки Софія Галечко, Олена Степанівна, а також – незламна Олена Теліга.

Не судилося дожити Розалії до дня, коли воскресла Україна. Вона покохала свого однодумця із сусіднього села Витвиця Михайла Шміляка. Тепер вони разом працюють, виконують доручення підпільного проводу ОУН–УПА. Працюючи медичною сестрою, Розалія не одного повстанця врятувала від смерті. Важкі були 40–50-ті роки для повстанців. Не вистачало зброї, одягу, харчів, а найбільше доводилося терпіти нестачу медикаментів. Але навіть у такий важкий час завдяки патріотам України поранені й хворі повстанці одержували медичну допомогу. В цій допомозі брала участь і Розалія Яремко – Ростислава.

Після короткого знайомства Ростислава з Михайлом Шміляком одружуються й ведуть напівлеґальне життя. Вони обидвоє були щасливі, кохали одне одного і мріяли дочекатися діточок й виховувати їх так, як їх виховували батьки. Але, на жаль, доля не всміхнулася їм. При пологах разом зі своєю донечкою Розалія помирає. Похоронена донечка з мамою на цвинтарі села Витвиця.

Друга дочка Михайла Яремка Софія вийшла заміж за Василя Бучка, уродженця села Липа. Чоловік трагічно загинув у 40-их роках. Дружину Василя Бучка Софію Бучко-Яремко з трьома діточками вивозять у Караґанду, де вона живе донині.

Не відставала від своїх братів і сестер наймолодша сестра Олена. Вона працювала в жіночій юнацькій сітці ОУН, брала активну участь у підпільній боротбі молоді села Церківна, виконувала роботу зв'язкової, тримала зв'язок з жіночою сіткою ОУН сіл Станківці, Витвиця, Слобода Болехівська, Липа, Лужки.

В час постою бойових сотень УПА у Церківні Олена заготовляла для них продукти, медикаменти, виконувала роль зв'язкової. Їй чудом вдаєтья уникнути більшовицького арешту. Зараз вона виховує внуків. У вільний від праці час розповідає їм про ті далекі буремні роки, коли український народ зі зброєю в руках піднявся на боротьбу проти окупантів.

Майже всі герої визвольних змагань загинули – одні на полі битви, інші – у далекому Сибіру, концтаборах і тюрмах. Але їхні подвиги і жертви не пропали марно. Україна стала вільною незалежною державою, за яку мільйони патріотів поклали свої буйні голови. Їхня кров не пролита марно.

Василь ГУК

КОНФЕРЕНЦІЇ

ВШАНУВАЛИ ВЕЛИКОГО КОМПОЗИТОРА

Кожен не тільки в Україні, але в цілому світі знає знаменитий твір українського композитора, диригента і реґента Миколи Леонтовича «Щедрик» (Carol of the Bells). Його твори виконують усі хорові колективи, вони не сходять зі сцени.

Ім'я Миколи Леонтовича носять музичне товариство, конкурс, кабінет-музей у Кам'янець-Подільському національному університеті, йому стоїть пам'ятник у с. Монастирок Вінницької області, де 1877 року народився фольклорист, фундатор української вокальної школи хорового співу, автор унікальних обробок народних пісень і духовно-релігійних творів.

Традиційно Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка проводить міжнародні практичні конференції, присвячені дослідженню творчої спадщини, маловідомих сторінок життя композитора, формування художньої свідомості учнівської та студентської молоді на безсмертних творах Миколи Леонтовича.

Нещодавно відбулась уже IV конференція до 135-річчя від народження видатного українського композитора, музично-педагогічного й культурного діяча. Приємно зазначити, що в роботі конференції брали участь і виступили науковці з Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – професор кафедри хорового дириґування ім. В. Їжака Ганна Карась із доповіддю «Феномен «Щедрика» в обробці Миколи Леонтовича у світовому комунікаційному просторі XX століття», доцент Інституту мистецтв Володимир Кващук поділився спогадами про митця у виступі «Співець народних мелодій», концертмейстер кафедри театрального мистецтва Денис Білієнко виступив з доповіддю «Актуалізація спадщини Миколи Леонтовича у формуванні творчої особистості учня», а також наш земляк, який проживає у Торонто (Канада), Володимир Житкевич – із доповіддю «Золотий голос Кам'янця-Подільського».

Учасники конференції відвідали музей, прослухали концерт, підготовлений студентським камерним хором «Ясинець» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Зорина ФЕРНЕГА

ПОСТАТІ

МУДРІСТЬ, ВСОТАНА З РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Майже півтора століття тому в родині 35-літнього професора Київської духовної семінарії Сергія Федоровича Грушевського та 18-річної випускниці Махнівського (с. Комсомольське) пансіону, доньки священика, Глафіри Захарівни Оппокової, вінчаних у Покровській церкві с. Сестринівка 5 вересня 1865 р., через рік, 17 (29) вересня, народився в місті Холм первісток Михайло, котрий прославить батьківське ім'я як відомий на увесь світ український вчений.

Де і як зріла й формувалась його свідомість? Звідки черпав він наснагу, знання і любов до всього українства? Що ж у подальшому житті надихнуло його до створення відомих історичних праць?

Відповідь можна знайти у самого Грушевського, в його щоденниках і споминах.

Сестринівка на Поділлі – єдине постійне родинне гніздо, мала батьківщина матері Глафіри Захарівни, старе дідівське помістя, яке плекав понад 56 років Захарій Іванович Оппоков разом із бабусею Ганною Василівною, отримавши його від тестя-священика Василя Зарчинського (Сарчинського). Чимало епітетів використовував Грушевський, описуючи село в своїх «Споминах»: «...я кохавсь у сім селі, що назверх мало усі прикмети – біленькі чепурні хатки, солом'яні стріхи, садки, городи й перелази, зарослі вербами береги..», «...се був властиво одинокий пункт, де я міг зв'язуватись з українською стихією, дотикатися до української землі, до її природи, до її культури...», «українське село, ліси, води, український народ, українська мова – все се ввірвалося в мою душу, як якийсь інший, кращий світ, до котрого я потім міг тільки душею і мрією тягтися...»

Саме дід великого українця – Захарій Іванович Оппоков виховав у внукові й у всієї іншої рідні шанобливе ставлення до землі, минувшини, любов і захоплення історією, літературою, культурою, прищепив національні та родинні цінності. Сам був освічений, що було на той час великою рідкістю, визначався любов'ю до книги, особливо любив історію України, виявляв певний національний патріотизм і неохоту до Великоросії, критично ставився до правителів, чиновників, але боявся політики.

У родинному дідовому гнізді й народилася найулюбленіша сестра Галина Ганна. Всі діти вирізнялися аристократичними манерами, мали тонку чутливу натуру, особливо мати Михайла, тітка Вікторія і дядько Захарій. У 1842 р. дід заснував у Сестринівці й утримував за свій кошт церковно-парафіяльне училище, щорічно перераховув гроші на Київське училище дівиць духовного звання. Видається, дідусь за свою службу мав велику повагу серед високого духовенства і безліч високих нагород. Одна з таких – орден Святого Володимира IV ступеня – давала право отримати дворянське походження, котре було присвоєне дідові у 1887 р., що підтверджують відповідні документи.

У Сестринівській Покровській церкві Михайло вже студентом сповідався. Про це свідчить запис у кліровій книзі від 1 травня 1888 р. У цій церкві служила проскурницею старша донька діда Вікторія Дашкевич. Вперше відвідав Михайло Сестринівку у 1869 р. Наступна подорож була сюди у 1873 р.

У студентські роки Михайло вже самостійно й частіше відпочивав у діда. Але більше йому лягло на душу тут писати. У Сестринівці були перші спроби пера юного студента і він написав оповідання до Херсонського белетристичного збірника, яке вийшло в друк у 1886 р. в Петербурзі у часописі «Степ» під назвою «Бідна дівчина» з псевдонімом Михайло Заволока.

Село Сестринівка, хутір з млином, невеликий став, пасіку, гайок – все це він називає рідним українським скарбом, що збагачував душу й світогляд майбутнього вченого.

Життя втратило для Михайла Грушевського свій сенс і яскраві фарби в Сестринівці, коли діда не стало. Він помер 26 листопада 1895 р. й родинне гніздечко осиротіло, запустіло і вже не мало того незвичайного тяжіння, як у юні Михайлові роки...

Споглядаючи на життєвий і науковий шлях М. Грушевського, можна сміливо заявити, що саме Сестринівська дідівська земля, родина заклали фундамент його великого майбуття. Сьогодні козятинці й гості люблять відвідувати мальовниче село Сестринівка і музей Михайла Грушевського, де всіх радо зустріне й проведе історичну подорож у минуле родин Оппокових і Грушевських його берегиня Людмила Левчук, допоможе осягнути й діткнутися витоків родоводу Михайла Грушевського. В місті Козятині вшановано пам'ять про історика в назві однієї з центральних вулиць і ґранітному витворі рук народного художника України, Шевченківського лауреата Валентина Зноби.

Подала директор Музею історії Козятина
Лілія МАКАРЕВИЧ

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Просвітяни краю щиро здоровлять із днем народження депутата обласної ради, голову обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

Степана ВОЛКОВЕЦЬКОГО

та заступника голови ОО ВУТ «Просвіта»

Петра АРСЕНИЧА.

Нехай множаться гаразди в житті, повниться радістю душа, збуваються всі мрії та надії. А ще зичимо людського щастя, злагоди й добробуту, творчої наснаги, удач і перемог на життєвих стежинах, енергії і натхнення.

Здоров'я, рясних Божих благословень, успіхів у праці на благо українського народу!

Правління обласного та міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ТЕАТРАЛІ

СХОДИНКИ ДО ПАРНАСУ

Побачила світ перша книга трилогії «Люди. Митці. Долі» народного артиста України, доцента кафедри театрального і хореографічного мистецтва Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, відомого режисера із 45-річним стажем творчої театральної діяльності Володимира Нестеренка.

Задум написати книгу про життя і людей, які складають його творчу галерею, виник давно, тому і збереглось багато записів, щоденників, фотографій, програм, сценаріїв, а підштовхнула потреба у ґрунтовному навчально-методичному посібнику для молодих акторів, режисерів, мистецтвознавців.

Так, Володимир Михайлович як актор, як режисер театральних вистав, які поставив із 1965 року на сцені Івано-Франківського музично-драматичного театру ім. І. Франка, Запорізького, Харківського, Ужгородського театрів і як директор та режисер-постановник масових театралізованих дійств, видовищ і свят, створених обласним театром фольклору, масових свят і видовищ, має про що розповісти прийдешньому поколінню.

Його роздуми про шляхи становлення особистості режисера, про вміння працювати з людьми і для людей, вишколення професіоналізму, постійний пошук і навчання, вміння вибачитись і вибачити іншим, зрозуміти світ і людей, вибудовувати бажаний вівтар чарівного світу мистецтва стануть у нагоді студентам, молодим режисерам, щоб знаходити свою істину, вибудовувати свій мистецький храм, шукати свої жанри, свої полотна.

Треба зауважити, що підручник написаний так, що, читаючи, поглинаєш прочитане й одразу аналізуєш і використовуєш на практиці поради не тільки у постановці вистави, видовища, а навіть у статті, а також – для самовиховання, розширення свого світогляду, вміння планувати, формувати художній смак, збагачуватись організаційним досвідом.

Тож книга не тільки для студентів, вона цінна і для пересічного читача. Як сказав автор, уже подана у видавництво друга книга «Тернистий шлях до мистецької Шамбали», а на завершенні рукопис третьої книги «Дзвони вічності», в яких автор надалі ділиться думками, спостереженнями, розповідає про людей, у яких вчився, з якими працював і працює. Заплановані також презентації-зустрічі й розмови з людьми. Слідкуйте і не відмовляйте собі у спілкуванні.

Ганна КАЙДАН

ФЕСТИВАЛІ

УЧНІВСЬКА РОЗКОЛЯДА

Колядують учні Рогатинської ЗОШ І–ІІІ ст. № 2

Щороку в школах області проводять свято колядок, щедрівок, вертепів, а на завершення найкращих районних колядників збирає управління освіти облдержадміністрації на обласний фестиваль «Розколяда».

Цьогоріч він проходив у приміщенні обласної філармонії, куди з найкращими програмами приїхали сімсот учнів з усіх районів області. Професійне і компетентне журі підбило підсумки виступів і зазначило, що дитяча активність значно зросла, так як і майстерність виконання, виступи були масові, театралізовані, піднято багато глибинних пластів народних звичаїв, колядок і щедрівок.

З-поміж яскравих виступів гран-прі одержав зведений колектив Долинського природничо-математичного ліцею спеціалізованої школи-інтернату та ЗОШ І–ІІ ст. № 6 Долинської районної ради (керівники – Галина Курус, Олег Якимів, Оксана Гошовська).

Перше місце цього разу зайняв гурт колядників Рогатинської ЗОШ І–ІІІ ст. № 2.

Друге місце – фольклорний колектив ЗОШ І–ІІІ ст. № 1 ім. В. Стефаника і фольклорний колектив «Берегиня» Ковалівської ЗОШ І–ІІІ ст. Коломийської міської ради.

Третє місце поділили між собою фольклорний колектив Старобогородчанської ЗОШ І–ІІІ ст. Богородчанського району, гурт Чорнолізької ЗОШ І–ІІІ ст. Тисменицького району і зведений колектив Калуської гімназії і Центру художньої творчості дітей, юнацтва та молоді.

Журі й глядачі відзначили такі колективи:

гурт колядників Стецівської ЗОШ І–ІІІ ст. Снятинського району,

зведені колективи гімназії № 2, шкіл № 13 і 15 Івано-Франківської міської ради – за показове сценічне вітання.

А за оригінальність виступів:

гурт Топорівської ЗОШ І–ІІІ ст. Городенківського району,

гурт колядників Брошнів-Осадської ЗОШ І–ІІІ ст. Рожнятівського району,

гурт колядників Косівської гімазії.

Згідно наказу головного управління освіти і науки облдержадміністрації грамотами, цінними подарунками будуть нагороджені переможці фестивалю, наймолодші учасники.

Треба зазначити, що велику роботу проводять музичні працівники, вчителі й батьки для того, щоб українська пісня і народний звичай жили.

Велика подяка юній ведучій фестивалю Ірині Радиш – учениці навчально-виховного коледжу Косівського району, Вірі Парипі – методисту головного управління освіти і науки облдержадміністрації, журі, дирекції і працівникам обласної філармонії за чіткість у роботі фестивалю, а учасникам – за чудові виступи.

Шкода, що фестиваль не записаний на телебаченні, щоб можна було показати наші таланти не тільки області, а й всій Україні.

Любов ЗОРІНА

ПОРИ РОКУ: ЛЮТИЙ

МІЖ ЗИМОЮ І ВЕСНОЮ

За січневими морозами дуже часто наступають лютневі снігопади. Цей місяць раніше називали «межень», бо він визначав межу між зимою і весною. Чимало поетичних леґенд живе в народі про цей місяць. Лютий буває щедрий на хуртовини, тому наші предки називали його «сніжень». І за те, що він б'є холодами, йому в Київський Русі дали назву «лютень».

Не зважаючи на зростання світлого часу, яскраве сонце, в лютому йде змагання зими з весною. Мороз усе ще володіє ніччю, але вдень починає здавати. В хорошу погоду – яскравіше сонце, ніжніша блакить неба, прозоріша широчінь горизонтів.

Ледь-ледь потепліло – й на снігу можна зустріти снігових черв'яків – опуклих, чорних, оксамитових личинок жуків-м'якунів, косариків, павуків, мокриць, комарів-хіоней. Їм властива тяга до світла й тепла.

Чують наближення весни звірі. Лютий для багатьох – місяць весільних церемоній. Лісові галявини вздовж і впоперек «розграфили» лиси, зайці, білки. У них весільний період. В цей час у поведінці диких звірів багато цікавого, особливого. У кожного свої весільні ритуали. Лиси при зустрічі стрибають, зайці влаштовують танці-змагання з бігу на снігу. Білки проводять репетиції акробатичних концертів, стрибаючи по деревах. У стрункіх диких козуль відростають ріжки, вкриті м'якою оксамитовою шкіркою. Скидають роги молоді лосі. В глухих лісах можна почути рися, що нявкає, дикого кота.

У лютневі відлиги пробуджується одвічна жага до життя і в пташиному царстві. Готуються до відльоту на північ наші зимові гості: полярні жайворонки, чечітки, омелюхи, снігурі.

Облюбувавши міцні гілки на сушняку, розсипають особливий дріб дятли. Скільки в цих звуках весняного поклику! Лунають довгі голосні трелі яскраво-жовтої вівсянки, в яких вона наче говорить: не той ліс, не той ліс, покинь сани, бери віз. Не стихає дзвінка пісня синиць. І якщо в січні ці метушливі пташки не всидять на місці, то тепер, майже злившись з гілочками, вони співають величний гімн весні, їм допомагають повзики й піщухи. Завзято стрекочуть сороки, розносячи новини. У чистому небі кружляють гайворони.

Передвесняне занепокоєння у тетеруків і глухарів. Останні з дерев переходять на сніг. Особливим рухом крил ці великі птахи роблять «креслення», за якими досвідчені мисливці визначають весняне тирлування глухарів. Вже вивели пташенят шишкарі. Вони в безперервному польоті за кормом для малюків. Видобуваючи багаті на калорії насінини з хвойних дерев, вони, не відаючи того, щедро розкидають по снігу шишки, якими живляться інші птахи і звірі. Після перших по-весняному теплих сонячних днів на гілках верб, осокорів рясніють сріблястим пухом «котики», у ліщини розпускаються численні гірлянди золотистих сережок.

Де-не-де (особливо біля джерел і потічків) з-під твердого зледенілого й почорнілого снігу в кінці лютого виглядають бліді паростки рослин, а навіть зелені листки і квіти підсніжників, які ніби повідомляють, що наближається радісна пора пробудження природи з зимового сну.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Лютий сухий і холодний – серпень спекотний, безсніжний – літо без хліба, дощовий – на сльотаві весну й літо.

Птахи – «живий барометр»: ворони літають зграєю – на морози, хороводять у небі – до снігопаду, вмощуються на нижніх гілках – перед вітром, сідають на землю – перед відлигою; сорока літає поблизу житла й лізе під дах – перед заметіллю.

Низькі хмари – до сильних холодів, кільце навколо сонця – буде завірюха, на небі сонячні стовпи і хрести – настануть сильні морози.

Іній – на морози, туман – на відлигу, довгі бурульки – до довгої весни. Перед потепліннням шибки «плачуть».

4 лютого (Тимофія): сонце – до ранньої весни.

6 (Оксани): тихий ясний день – весна буде погожою, сильний вітер – на вологий рік, курделить – до затяжної весни.

14 (Трохима): вітряно – до мокрого літа, зоряно – на пізню весну.

15 (Стрітення): капотіння – ще довгою буде зима, тепло і сонячно – до теплої весни, бурульки – до доброго врожаю кукурудзи, падає сніг – весна очікується тривала й дощова, курделиця – весна буде пізня і холодна. Якщо на Стрітення півень води нап'ється, то на Юрія (6 травня) віл трави напасеться.

17 (Миколи Студеного): шубу треба одягти.

19 (Вуколи-телятника): полудневий вітер – до врожаю ярини.

20 (Луки): якщо вдень сильний мороз, то він останній – надалі відчутно морозитиме лише вночі.

24 (Власа): останні морози, якщо є відлига.

27 (Кирила): ясно й морозно – холод триватиме, а літо буде сонячним і дощовим.

Подав ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЛЮТИЙ

2 ЛЮТОГО

90 років від дня народження **Клавдії Басараб** (1923–2006), учасниці національно-визвольної боротьби, члена ОУН, «Меморіалу», уродженки м. Станіслав (тепер – м. Івано-Франківськ).

3 ЛЮТОГО

150 років від дня народження **Климентини Попович-Боярської** (1863–1945), учительки, письменниці Франкової школи і громадської діячки, авторки збірок ліричних віршів, поем, оповідань, спогадів про Івана Франка, уродженки с. Велдіж (тепер – с. Шевченкове) Долинського району.

4 ЛЮТОГО

100 років від дня народження **Івана Пантелюка** (1913–1992), народного майстра, різьбяра, члена «Просвіти», уродженця с. Брустурів Косівського району.

75 років від дня народження **Михайла Атаманюка,** професора Інституту серцево-судинної хірургії, уродженця с. Смодна Косівського району.

25 років тому в аґрофірмі «Прут» у с. Підгайчики, а згодом – у Коломиї почала виходити перша в Україні леґальна національно-демократична **газета «Аґро»,** що відіграла важливу роль у перемозі демократів на виборах 1990 року.

8 ЛЮТОГО

65 років від дня народження **Богдана Остафійчука,** доктора фізико-математичних наук, професора, колишнього ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2005–2011), лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), члена-кореспондента НАНУ, уродженця с. Химчин Косівського району.

12 ЛЮТОГО

85 років від дня народження **Івана Козовика,** професора і священика, віцеректора Івано-Франківського теологічного університету (1995), автора кількох підручників з філософії та латинської мови.

13 ЛЮТОГО

160 років від дня народження **Володимира Озаркевича** (1853–1912), греко-католицького священика, культурно-громадського діяча, голови «Просвіти» в Сільці, де селянам сам уголос прочитав усі томи «Історії Хмельницького» М. Костомарова, а в Нижньому Березові сприяв спорудженню Народного дому «Просвіти» (1910), уродженця с. Белелуя Снятинського району.

50 років від дня народження **Ігоря Дейчаківського,** директора Української гімназії № 1 м. Івано-Франківська, депутата обласної ради, педагога, історика, автора видань «Історія Ямницького футболу» (1992), «Ямниця» (1994), «Єзупіль» (1997), «Юліан Романчук – педагог, громадський діяч, політик» (1999), «Ямничани» (2002), «Йосип Гурик – селянський посол» (2003), «Василь Савчак – Сталь – провідник ОУН Буковини» (2006), «Юліан Романчук – педагог, громадський діяч, політик» (2011), уродженця с. Ямниця Тисменицького району.

15 ЛЮТОГО

Стрітення Господнє.

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав.

110 років від дня народження **Ярослава Ґеника-Березовського** (1903–1992), лікаря, просвітнього діяча, уродженця с. Нижній Березів Косівського району.

16 ЛЮТОГО

75 років від дня народження **Богдана Грицуляка,** доктора медичних наук, професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, уродженця м. Станіслав (тепер – м. Івано-Франківськ).

17 ЛЮТОГО

90 років від дня народження **Миколи Стягара** (1923–2006), учителя, церковного діяча, отця-мітрата, пароха церкви Святої Покрови у Княгинині.

18 ЛЮТОГО

235 років з часу **повстання гетьмана І. Брюховецького** проти Москви.

20 ЛЮТОГО

125 років від дня народження **Василя Барвінського** (1888–1963), композитора, піаніста, дириґента, доктора мистецтвознавства (1940), професора і ректора Львівської консерваторії, репресованого 1948 року, ім'я якого носить івано-франківська музична школа № 2.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)